

A légierőnél várható fegyverrendszer váltás szükségessége, hatása az üzemeltetésre

Tisztelt konferencia!

A Magyar Honvédség Légierő eszközei közép- és hosszú távú fejlesztésének hadműveleti, minimális, illetve teljes katonai követelményei a Magyar Köztársaság Alkotmánya, a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvényben, a Magyar Köztársaság védelmi tervében rögzített feladatoknak való megfelelés alapján meghatározottak.

Előadásomban vázolni szeretném a Légierőnél várható fegyverrendszer váltás szükségszerűségét, követelményeit, hatásait az üzemeltetésre. Mint a legutóbbi háborúk és fegyveres konfliktusok bebizonyították, a légierő kiemelt - adott esetben meghatározó - szerepet játszik bármely típusú konfliktus megoldásában. A szövetség haderőfejlesztési célkitűzéseiben, ajánlásaiban ezek a változások már megjelentek.

A stratégiai felülvizsgálat és az azt követően elhatározott haderő átalakítás volt hivatott a légierő életében több mint egy évtizede jelenlévő negatív tendenciák megállítására és egy új haderő-struktúra kialakítására. Célként fogalmazódott meg az ország gazdasági képességeivel összhangban lévő, a NATO elvárásoknak megfelelő hadsereg létrehozására.

Előadásom során az alábbi főbb területekről kívánok szót ejteni:

- a Légierő feladatai,
- a Légierő elé állított követelmények,
- a harcászati repülőgép modernizációs program,
- a MI-24 / MI-8 helikopter modernizációs program,
- a légvédelmi rakéta modernizációs program,

³ Sági János dandártábornok, a MH Légierő Parancsnokság parancsnok-első helyettese.

- a légtérelenőrzés és légi vezetés irányítás modernizációja valamint a fejlesztési célkitűzések.

A légierő feladatai

A légierő reformja fő célkitűzéseinek nemzeti törvényi háttérét és a szövetségi követelményeket az alábbi dokumentumok határozzák meg:

- a Magyar Köztársaság alkotmánya,
- a Honvédelemről szóló 1993. évi törvény,
- a 61/2000 Országgyűlési Határozat,
- a 14/2001 HM utasítás a védelem tervezési irányelvekről.

A Szövetségi követelményrendszereket a NATO haderő szabványok általános légierő és ellenőrzési kötetei, a NATO védelemtervezési kérdőívekre adott nemzeti válaszok és a NATO 2002-ben kiadott és 2008-ig szóló haderőfejlesztési célkitűzések tartalmazzák.

OGY. 61/2000 határozat

„A légierő szervezetét úgy kell korszerűsíteni, hogy a légvédelem egész rendszere képes legyen a NATO integrált légvédelmi rendszerként működni, a repülőcsapatok pedig képesek legyenek közreműködni a kollektív védelmi feladatok ellátásához szükséges műveletek végrehajtásában. Képesnek kell lenniük a honi légtér ellenőrzés biztosítására”.

A 61/2000 Országgyűlési Határozatból egyértelműen megállapítható, hogy a nemzeti légvédelem egész rendszerét és a modulrendszerűen felépített elemeket teljesen integrálni kell a NATO békeidőben is működő légvédelmi rendszerébe. A repülőcsapatokat kompatibilissá kell tenni a kollektív védelmi feladatok ellátásához szükséges szövetségi műveletekben történő részvételre, és biztosítanunk kell a légtér ellenőrzését is, mely része az integrált NATO légtérnek.

A fent említett feladatok a nemzeti követelményeken kívül elsősorban azt írják elő, hogy a légvédelem egész rendszere legyen képes a NATO integrált légvédelmi rendszerében működni. Ennek alapfeltétele, hogy a NATO Európai Szövetséges Fegyveres Erők Főparancsnoksága által kiadott „ACE FORCES STANDARDS volume III. STANDARDS FOR AIR FORCES” követelményeit teljesítsük.

Mivel a légierő - feladatrendszerénél fogva - a NATO csatlakozás napjától szerves része a szövetség integrált légvédelmi rendszerének, velünk szemben a tagságra való felkészülés időszakában úgynevezett minimális katonai követelményeket fogalmazott meg az *Európai Szövetséges Erők főparancsnoka az alábbi területeken:*

- fizikai- és információ biztonság,
- légvédelmi képességek,
- infrastrukturális biztosítás,
- kommunikációs- és információs rendszerek,
- haderő hozzájárulás.

A minimális katonai követelményeknek való megfelelés érdekében végrehajtott, illetve folyamatosan végrehajtandó feladatokat *két nagy csoportra oszthatjuk:*

- technikai eszközök és berendezések interoperabilitása,
- személyi állomány felkészítése, illetve az alkalmazott eljárások harmonizációja.

A légierő feladatainak és a hadműveleti követelmények teljesítéséhez szükséges eszközök elemzése során jelentkezett igényként a modernizálás (modernizáció) szükségessége. Elérendő cél volt, hogy a jelenleg is rendszerben lévő eszközök a gazdaságosan rendszerben tarthatóság maximális határáig képesek legyenek, hazai repülő bázisról, a nemzeti és NATO légvédelmi készségi szolgálat ellátására, a nemzeti és NATO légtér-szuverenitás biztosítására.

Az elérendő cél megvalósításához minimálisan szükséges modernizációs célok jelentek meg feladatként a kommunikációs és navigációs rendszereken, valamint az idegen-barát felismerő rendszeren, melyek biztosítják a NATO által ellenőrzött légtér használatát.

Ahhoz, hogy a különböző válságkezelő, béketámogató, humanitárius műveletekben sikeresen részt vehessünk, minden egységünket, a nemzeti vezetési és irányítási rendszerünket modernizálni, integrálni kell a NATO vezetési és irányítási rendszerébe. Ez megköveteli a technikai eszközök kompatibilissá tételét, a hadműveleti eljárások harmonizálását, és az együttműködési képesség elérését. Mindezen feladatok komoly kihívást

jelentenek nemcsak a légierő, de a Magyar Honvédség és a nemzetgazdaság számára is.

Tervezett és folyamatban lévő fejlesztések harcászati repülőik és helikopterek esetében

A GRIPEN típusú harcászati repülőgépek bérlésére hozott kormányzati döntéssel egyidőben a MiG-29 típusú repülőgépek kivonásáról is határozat született. Tervek szerint az új harcászati repülőeszközök hadrendbe állításáig az üzemidő hosszabbított MiG-29-es harcászati repülőgépek látják el az ország légtérvédelmét. Az új helyzetnek megfelelően elvetették a jelenlegi MiG-29 típusú repülőgépek modernizációját, de mivel az új gépek beérkezéséig üzemben kell tartani őket, ezért szükséges a repülőgépeken az üzemidő hosszabbítás végrehajtása. Az üzemidő hosszabbítással egy időben az Orosz fél elvégzi azokat a munkálatokat is, amelyek az „állapot szerinti” üzemeltetést lehetővé teszik, mely alapján a gépek gazdaságosabban üzemeltethetők tovább.

Harcászati repülőgép modernizációs program:

12 együléses és 2 kétüléses gripen bérlése,

12 együléses és 2 kétüléses mig 29 üzemidő hosszabbítása,

infrastrukturális fejlesztések.

A légierővel szemben támasztott követelmények 40 db harcászati repülőgép rendszerben tartását tenné indokoltá.

Figyelemmel a tényre, hogy reális számvetések alapján a légierő feladatainak végrehajtásához, a hadműveleti követelmények teljesítéséhez a légierőnek 40 db harcászati repülőgépre van szüksége, célszerű lenne az üzemidő hosszabbítást valamennyi rendszerben lévő MiG-29-es repülőgépen elvégezni és ezekkel az eszközökkel állapot szerinti üzemeltetésre áttérni. Ez a megoldás átmenetileg biztosítaná, hogy a szükséges mennyiségű harcászati repülőeszköz rendelkezésre álljon.

Véleményünk szerint már most meg kellene kezdeni további korszerű harcászati repülőgépek beszerzésének, bérletének előkészítését, mert ha az elmarad, a Magyar Köztársaság nem tud a szövetség részére a kényszerített szolgáltatást ellátó harcászati repülőeszközökön túl szövetségi feladatra repülőgépet felajánlani.

A helikopter egységeket érintő tervezett modernizációk

A harci- és szállító helikopterek modernizációs igényei a NATO követelmények szerinti feladataik alapján kerültek összeállításra.

A Haderő Fejlesztési Feladatok 2000-2006 közti időszakának tervébe a fent említett követelmények alapján kerültek be a harci helikopterek modernizációs elképzelései. A tervek alapján csak 2004-től kezdődően állnak rendelkezésre erőforrások, azonban a tervezés már megindult.

MI-24/ MI-8 helikopter modernizációs program követelményei

- éjszakai alkalmazhatóság,
- aktív és passzív önvédelmi rendszerek,
- navigációs rendszer,
- kommunikációs rendszer,
- kabinberendezés/műszerfal,
- (harci) kutató-mentő felszerelések, fegyverzet.

A harci helikopterek modernizációját tervek szerint a **“Visegrádi Négyek”** közösen hajtják végre.

2002 elején a négy ország fegyverzeti igazgatójának találkozásán megállapodtak a felek, hogy folytatják munkájukat a MI-24 típusú harci helikopterek modernizálására vonatkozó közös projekt létrehozása érdekében. A légielő első lépésként kialakította harcászati-technikai igényét a modernizált harcihelikopterekkel szemben, melyek a korábban említett feladatok alapján, illetve a szükséges képességek elérése érdekében jelentkeztek.

A szállító helikopterek modernizációja

A szállító helikopterek békeidőben is igen jelentős fontosságú és mennyiségű feladatot hajtanak végre (kutatás-mentés, tűzoltás, katasztrófa védelem, sérült, donor szerv, VIP személyek, fegyverzet ellenőrök szállítása, beemlések), alapvetően nappal, egyszerű és bonyolult időjárási viszonyok között, éjjel azonban alkalmazhatóságuk jelentősen korlátozott.

Párhuzamosan a harci helikopterek tervével, a légierő kialakította igényeit a szállító helikopterek vonatkozásában is. (2.sz.ábra)

Szállító repülőgépek modernizációja

A szállító repülőgépek vonatkozásában, a 2000-2006 periódusban nincs tervezve modernizáció, illetve kiváltási alternatíva sem, ez csak a későbbi távlati tervekben szerepel. Ugyanakkor a szövetségben vállalt feladataink elengedhetetlené teszik a légierő nagy távolságú szállító kapacitásának kialakítását, illetve növelését. A jelenleg rendszerben lévő AN-26 szállító repülőgépeink sem kapacitásukat, sem hadrafoghatósági mutatóikat tekintve nem elégítik ki hosszú távon az igényeinket. Kiváltásuk elengedhetetlen és történhet akár nemzeti, akár többnemzetiségű szállító kapacitás kialakításában való részvétellel is, fenntartva bizonyos kizárólag nemzeti szállítási kapacitást is.

Légvédelmi rakéta modernizációs program

A rendszeresített SA-6 légvédelmi rakétakomplexum interoperabilitása, így a NATO integrált légvédelmi rendszerébe való beilleszthetősége megteremtése érdekében 2001 novemberében összességében négy légvédelmi rakéta üteg modernizálását célzó program került beindításra részben magyar, részben lengyel fejlesztés keretében.

Légvédelmi rakéta modernizációs program tartalma:

- 2002-ben és 2003-ban 2-2 kub típusú (SA-6, gainful) légvédelmi rakétakomplexum modernizálása Lengyelországban.
- Nagymagasságú (hsam) légvédelmi rakétakomplexum beszerzése.
- Infrastrukturális fejlesztés.

A légvédelmi rakéta dandár rendszeresített technikai eszközeivel még modernizációjuk ellenére sem leszünk képesek a szövetségben tett vállalásaink és felajánlásaink teljes mértékű teljesítésére, elsősorban a harcászati és ballisztikus rakéta elleni védelem (TBMD) hiányzó képessége miatt. Ezt a képességet csak egy, a kor színvonalán álló, több célcsatornás légvédelmi rakéta komplexum beszerzésével, illetve bérletével alakíthatjuk ki. Az ilyen típusú eszközök körébe nyugati relációban jelenleg a PATRIOT légvédelmi rakéta komplexum tartozik.

A légvédelmi rakéta dandárnál - a Magyar Honvédségnél folyó lak-tanya korszerűsítési program keretében - jelenleg elsősorban a szolgálati- és életkörülményeket javító beruházások vannak folyamatban.

Az SA-6 KUB üteg modernizálása az önjáró felderítő és rávezető állomás esetében a fenti elemeket érinti:

- Interoperabilis;
- NATINADS- hoz illetszkedő;
- Nincs TBMD képessége;
- Korlátozott tűzlehetőségek;
- Alkatrészellátási problémák;
- NATO felajánlás 2+2 üteg.

Abban az esetben, ha például a PATRIOT rendszerrel kapcsolatban kedvező döntés születik, a rendszer modernizációt nem szükséges végrehajtani.

A 12. Légvédelmi rakéta dandárnál egy készlet ASOC-K1 információ fogadó és feldolgozó alrendszer (IFA) kiépítése megtörtént.

A légtérelenőrzés és légi vezetés irányítás modernizációs programja

Az elmúlt időszakban elkezdődött a felderítő P-37 és magasságmérő PRV-17 radarok modernizációja és gyári felújítása, amely nagymértékben javította az üzemeltetés biztonságát. Jelenleg 8 db P-37M és 1 db PRV-17M működik a rendszerben.

A légierő repülőterein üzemelő RSZP-10 típusú leszállító radarok modernizálását 2001-ben kezdte meg a MH Fegyverzettechnikai Szolgálatfőnökség.

Ez év végéig várhatóan befejeződik az MRL-5 típusú meteorológiai radarok digitálisan illesztett kimenetének és az országos adatfeldolgozó hálózatának kiépítése egy egyesített radarkép kialakítása, céljából.

Az SZT-68U típusú felderítő radarok modernizációja ez évben vált sürgőssé. Ez a típus alkalmas kismagasságú felderítésre, rövid telepítési és bontási idejű, valamint 3D funkciókkal is rendelkezik, így a mobil radarszakaszokban jól használható.

Légtérelenőrzés és légi vezetés irányítás modernizációs programja

- P-37 és PRV-17 radarok modernizációja.
- RSZP-10 típusú leszállító radarok modernizációja.
- MRL-5 típusú meteorológiai radarok kiépítése.
- SZT-68U felderítő radarok modernizációja.
- 3D radar beszerzés késése.
- Légi C2 képesség fejlesztése.

A légierő NATO integrált vezetési központ rendszerének (ICC) kiépítése az eredeti tervhez képest csúszik. Első ütemben, ez év végéig a veszprémi AOC, CRC/ASOC, valamint a kecskeméti WOC NATO szoftverrel történő működési feltételeinek biztosítása volt a cél. A mobil vezetési központok (DSAMOC, DAOCC) a hosszú távú követelményeknek is megfelelő konténerek/szállítóeszközök beszerzését követően várhatóan 2003-ban kerülhetnek rendszerbe.

A légierővel szemben támasztott követelmények 2008. végére

A 61/2000. OGY. határozat és a FP 2000-re adott válaszok, valamint a HM határozatban szereplő feladatok alapján a légierővel szemben támasztott követelmények láthatók az **5.ábrán**.

A légierővel szemben támasztott követelmények 2008. végére

- NATO követelmények szerinti légtérelenőrzés.
- A légtér-szuverenitás biztosítása.
- A szárazföldi csapatok tűztámogatásában való részvétel.
- NATO vezette hadműveletekben való részvétel.
- A megerősítő erők fogadása a kijelölt repülőtereken.
- Korlátozott légi szállítási feladatok ellátása.
- Egy kijelölt fontos objektum, körzet földi légvédelmi oltalmazása.
- Részvétel harci kutató-mentő feladatokban.

Az első két pont kivételével a technikai kompatibilitás, a kor színvonalán álló harci eszközök hiánya, a jelenlegi eszközpark elavultsága, az IFF berendezések hiánya miatt, valamint a repülőtereken most folyó rekonstrukciós munkák befejezéséig csak korlátozottan, illetve egyáltalán nem tudja a légierő teljesíteni a vele szemben támasztott követelményeket.

A Légierő fejlesztési célkitűzései repülő csapatok vonatkozásában

Repülőcsapatok

- többfeladatú harcászati repülőgépek,
- légi támogató képesség,
- repülőtéri képességsomag feladatai,
- szállítórepülők modernizálása,
- helikopter modernizáció,
- üzemidő hosszabbítások.

Cél:

- Modern, többfeladatú harcászati repülőgépek rendszerbeállításával biztosítani az ország légtérének szuverenitását, a későbbiekben részt venni a NATO vezette műveletekben.
- A földi csapásmérés képességének megteremtésével hozzájárulni a szárazföldi csapatok légi támogatásához.
- A repülőtéri képességsomagban foglalt feladatok végrehajtásával biztosítani a megerősítő erők fogadását a kijelölt repülőtereken.
- A szállító-repülőgépek minimális modernizálásával és üzemidejük meghosszabbításával fenntartani a Magyar Honvédség légi szállítóképességét, végrehajtani a VIP szállításokat.
- A szállító-repülőgépek cseréjének előkészítése.
- A harci és szállító helikopterek üzemidejének meghosszabbításával előkészíteni a helikopterek modernizációját.

- A harci helikopterek modernizációjával biztosítani a szárazföldi csapatok magas szintű támogatását, a bonyolult időjárási viszonyok közötti, nappali/éjszakai alkalmazhatóságot.
- A harci és szállító helikopterek cseréjének előkészítése.

Légyvédelmi rakétacsapatok vonatkozásában:

- A közepes hatótávolságú KUB légyvédelmi rakétakomplexumok modernizálásával biztosítani a NATO erőkkel való együttműködés képességét.
- A hadszíntéri rakétavédelmi képességekkel rendelkező nagymagasságú légyvédelmi rendszer (HSAM), valamint NATO kompatibilis közeli és kis-hatótávolságú (V-SHORAD és SHORAD) légyvédelmi rakétakomplexumok beszerzése, rendszerbe állítása.

Légi vezetés és irányítás (Air C2)

- A modern 3D-s radarok, rendszerbeállítása a réskitöltő radarrendszer további üzemeltetése a NATO követelmények szerinti légtérellenőrzés biztosítása érdekében.
- A légi vezetési rendszer kiépítése ezred szintig, az ennél kisebb felajánlott szervezeteknél a felajánlás szintjéig, az ország légterében a légi vezetési és irányítási feladatok végrehajtására.

A légtérellenőrzés és légi vezetés irányítás modernizációs programja

P-37 és PRV-17 radarok élettartamának meghosszabbítása (NATO és nemzeti finanszírozással). Megvalósulás várható ideje 2001-2004:

- Fegyverirányító képesség megteremtése, – MASE (Multi Aegis Site Emulator) Megvalósulás várható ideje 2004 január-június;
- ICC (légi vezetési feladatszabó és tervező rendszer) rendszeresítése a légierő minden alakulatánál (teljes nemzeti finanszírozással). Megvalósulás várható ideje 2003. május.
- NATO katonai légi előrejelző rendszerének integrálása. Megvalósulás várható ideje 2004. január-június;

- Az új 3 dimenziós radarok teljes integrálása a MASE-hoz (teljes NATO finanszírozás).
- A föld-föld és föld-levegő-föld híradó összeköttetés létrehozása nemzeti finanszírozással.
- **Infrastrukturális felújító munkák:** LHK (megvalósulás várható ideje 2004. január I. fázis, december II. fázis), tartalék hadműveleti vezetési pont (SOF-WOC) épület felépítése Kecskeméten (megvalósulás várható ideje 2003. december), 3D-s radarok tornyainak megépítése (megvalósulás várható ideje Zengővár 2004., Bánkút és Békéscsaba 2005.)
- 3 db 3D távolfelderítő radar beszerzése teljes NATO finanszírozás mellett a várható megvalósulás ideje Zengővár 2004., Bánkút és Békéscsaba 2005.)

Nemzeti fogadó támogatás tekintetében alapfeladat a kecskeméti és pápai repülőterek korszerűsítésének folytatása a NATO normáknak megfelelő körülmények megteremtése érdekében. Ezen tevékenység az CP 3A 0053 számú képességsomag keretében a HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal irányításával folyik.

A légielő előtt álló feladatok

- A repülőtér fejlesztési, légitámasztási és 3D radarbeszerzési képességsomagokból adódó feladatok folytatása.
- MIG-29 üzemidő hosszabbítás, állapot szerinti üzemeltetés, rendszerben tartás AIR POLICING feladatokra.
- Új harcászati repülőgéptípus rendszerbe állítása, felkészülés a Magyar Köztársaság területén kívüli műveletek végrehajtására.
- Repülőgépvezetők kiválasztása, felkészítése, képzése hazai és külföldi bázisokon és Kanadában.
- Ezred, század műveleti központok felállítása, NATO normák szerinti működtetése.
- SA-6 (KUB) légvédelmi rakéta komplexumok felújításának folytatása.